

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та економічної інформатики

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму підготовки 6.030509 Облік і аудит
спеціальність 071 Облік і оподаткування
(Шифр за ОПП ГП 5.1в)

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Бондаренко Наталія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» та зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Протокол від “__” _____ 2017 року № __

ВСТУП

Прийняття управлінських рішень щодо одержання максимальної вигоди від функціонування підприємства залежить не тільки від належного організаційного забезпечення, але і від інформаційного забезпечення процесу управління. Тобто в умовах ринкової економіки першочергового значення набуває наявність фактичної якісної, повної, правдивої та неупередженої облікової інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів. Таку інформацію зовнішнім і внутрішнім користувачам надає фінансова звітність, складена із врахуванням обраної підприємством облікової політики підприємства. Тому важливою умовою забезпечення високого рівня професійної підготовки фахівців напряму «Облік і аудит» та спеціальності 071 «Облік і оподаткування» є формування у них глибоких теоретичних знань та практичних навичок з формування та застосування облікової політики підприємства.

Розробка власної облікової політики кожним суб'єктом господарювання виявилася необхідною у зв'язку з впровадженням ряду нормативно-правових актів, що регламентують альтернативні варіанти облікових методик і процедур, щодо яких підприємство має право вибору з урахуванням власних галузевих особливостей і специфіки діяльності, та стала основою організації і ведення бухгалтерського обліку на кожному підприємстві.

Предмет вивчення у дисципліні: принципів основи розробки та елементи облікової політики на підприємстві.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Облікова політика підприємства» базується на таких дисциплінах як бухгалтерський облік, фінансовий облік, управлінський облік, облік і звітність в оподаткуванні, інформаційні системи і технології в обліку і аудиті, аудит та інших. Теоретичною та методологічною основою курсу є економічна теорія та діалектичний метод пізнання суспільства, що дозволяє розглядати питання організації облікової політики підприємства на наукових засадах як напрацьованих протягом усього її розвитку, так і сучасних досягненнях науки та практики, включаючи подальший розвиток і відповідно до змін законодавчо-нормативної бази.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Необхідність і сутність облікової політики підприємства за нормативно-правовими актами
2. Характеристика методів бухгалтерського обліку, що використовуються в обліковій політиці підприємства.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна “Облікова політика підприємства” є однією з дисциплін циклу професійної та практичної підготовки бакалаврів за напрямом “Облік і аудит”. Для раціонального функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві необхідні фахівці, які мають володіти знаннями та навичками з організації облікової політики підприємства.

Метою викладання дисципліни є засвоєння принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, які необхідно застосовувати на кожному підприємстві з метою складання і подання звітності та процесу ефективного контролю за господарською діяльністю.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння вимог нормативно-правових актів щодо визначення облікової політики підприємства;
- формування цілісної системи знань особливостей принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, які використовуються для складання й подання звітності;
- оволодіння навичками практичного застосування елементів облікової політики безпосередньо на підприємстві;
- забезпечення вміння визначати облікову політику підприємства з урахуванням особливостей його діяльності та чинних вимог нормативно-правових актів, яким вона регулюється.

В результаті вивчення дисципліни “Облікова політика підприємства” фахівець повинен знати:

- зміст нормативних документів, що регламентують правові засади формування облікової політики підприємства;
- галузеві особливості різних підприємств та ступінь їх впливу на формування облікової політики;
- принципи і фактори, що впливають на формування облікової політики підприємства;
- основні елементи облікової політики;
- зміст, недоліки та переваги альтернативних методів оцінки та обліку окремих видів активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів;
- умови та способи внесення змін в облікову політику підприємства.

Підготовлений фахівець повинен вміти:

- вільно застосовувати набуті теоретичні знання для формування облікової політики підприємства;
- складати наказ про облікову політику підприємства;
- обґрунтовувати економічну доцільність та оптимальність обраного варіанту обліку і прогнозувати наслідки прийнятого рішення;
- оцінювати вплив облікової політики на показники фінансової звітності підприємства, оцінки його фінансового стану і ділової активності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4,0 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. НЕОБХІДНІСТЬ І СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМИ АКТАМИ

Тема 1. Суб'єкти й нормативно-правові акти регулювання облікової політики

Необхідність і сутність облікової політики за нормативно-правовими актами. Мета, завдання та предмет облікової політики. Рівні й суб'єкти регулювання облікової політики. Нормативно-правові акти регулювання облікової політики. Визначення повноважень і функцій суб'єктів при формуванні облікової політики на підприємстві.

Тема 2. Методологія облікової політики підприємства

Принципи, за якими визначається облікова політика підприємства. Характеристика методів бухгалтерського обліку, що використовуються в обліковій політиці підприємства. Процедури за обліковою політикою підприємств.

Тема 3. Організація облікової політики підприємства

Склад та основні елементи облікової політики. Послідовність формування облікової політики. Документальне оформлення облікової політики. Зміна облікової політики підприємства.

Тема 4. Облікова політика щодо застосування Плану рахунків

Формування облікової політики підприємства стосовно Плану рахунків. Методика розробки робочого Плану рахунків за обліковою політикою підприємства. Відмінності робочого Плану рахунків з урахуванням специфіки діяльності підприємств.

Тема 5. Структура бухгалтерії і документооборот за обліковою політикою підприємства

Орієнтовна структура бухгалтерії та нормативно-правове регулювання функціональних обов'язків її працівників за обліковою політикою. План-графік документообороту за обліковою політикою підприємства. Вибір форми бухгалтерського обліку за обліковою політикою підприємства.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів

Порядок визначення вартісної межі між основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами. Порядок визначення порогу суттєвості для проведення переоцінки основних засобів та періодичність зарахування дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку. Методи нарахування

амортизації необоротних активів. Критерії розмежування об'єктів операційної та інвестиційної нерухомості. Періодичність та порядок відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань.

Тема 7. Порядок формування облікової політики щодо оборотних активів

Методи оцінки запасів за нормативно-правовою базою формування облікової політики. Облікова політика щодо контролю за наявністю й використанням запасів. Процедури з відображення запасів за обліковою політикою підприємства.

Тема 8. Порядок формування облікової політики щодо доходів, витрат та зобов'язань

Методичні засади формування облікової політики щодо доходів. Встановлення облікової політики щодо витрат. Особливості формування облікової політики щодо будівельних контрактів. Формування облікової політики щодо фінансових витрат. Встановлення облікової політики щодо зобов'язань. Встановлення облікової політики щодо податкових розрахунків. Облікова політика щодо податку на прибуток і використання прибутку. Встановлення облікової політики щодо інших операцій.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Облікова політика підприємства: навч. посіб. / Ю.А. Верига, В.А. Кулик, Ю.О. Ночовна, С.Ю. Іванюк – К.: «ЦУЛ», 2015. – 312 с.
2. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія / В.А. Кулик. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.
3. Дроздова Т. Облікова політика підприємств: структура, формування, зміна. // Все про бухгалтерський облік, 2004. – № 11 (922). – С. 41-43.
4. Облікова політика: навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін.; за ред. Г.М. Давидова. — К.: Знання, 2010. – 479 с.
5. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
6. Клевець В.Б. Облікова політика за стандартами: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 313 с.
7. Журавель Г.П., Клевець В.Б., Хомин П.Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: Навч. посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 320 с.
8. Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія / М.Т. Щирба. – Т.: ТНЕУ, 2011. - 338 с.
9. Озеран А.В. Суттєвість та її вплив на доречність і достовірність фінансової звітності / А.В. Озеран // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/foa/2011_17/17_40.pdf

10. Сидоренко І.В. Облікова політика підприємства в Україні: теорія і практика / І.В. Сидоренко, А.О. Сопільник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/

11. Щирба М. Проблеми документального оформлення облікової політики підприємства та шляхи їх вирішення / М. Щирба // Економічний аналіз: зб. каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2010. – № 5. – С. 380-383.

12. Спершу була облікова політика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ebskiev.com/ukr/digest/2010?news_id=153

13. Ягмур К.А. Принципи побудови облікової політики підприємства / К.А. Ягмур // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>

14. Фабіанська В.Ю. Облікова політика сільськогосподарських підприємств / В.Ю. Фабіанська // Економіка АПК. - 2006. - № 12. - С. 105-110.

Допоміжна

1. Закон України Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. За № 996-XIV

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р.

3. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X

5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII із змінами і доповненнями;

6. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 року №514-VI

7. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників бух. обліку, затверджений Міністерством праці України 28.12.2001 р.

8. Нормативи на виконання облікових робіт, затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 р. № 269

9. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом МФУ від 29.12.2000 р. № 356

10. Методичні рекомендації Міністерства фінансів України «Щодо облікової політики підприємства», Наказ Мінфін від 27.6.2013 № 635. [Електронний ресурс]. – Режим до ступу: < dtk.com.ua/show/2cid010244.htm

11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ МФУ від 30.09.2003 р. №561 зі змінами та доповненнями: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://rada.gov.ua>>

12. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ МФУ від 0.01.2007р. №2: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-zbuhgalterskogo->

13. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.122.0>.

14. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності: Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2010 р. № 226 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0145569-02>.

15. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: Наказ Мінрегіонбуду від 31 грудня 2010 року №573 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/>

16. Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті: Наказ Міністерства транспорту України від 05.02.2001 р. № 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=>

17. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v1315201-06>

18. План рахунків та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджений наказом МФУ від 30.11.99р. №291

19. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

21. Про облікову політику підприємства: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.05 р. № 31-34000-10-5/27793 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/>

22. Про суттєвість у бухгалтерському обліку та звітності: Лист Міністерства фінансів України від 29.07.2003 р. № 04230-04108: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
3. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
4. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України
5. <http://www.apu.com.ua> – офіційний сайт Аудиторської палати України
6. <http://sfs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фіскальної служби України
7. <http://www.pfu.ua> – офіційний сайт Пенсійного фонду України
8. <http://www.dkrs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фінансової інспекції України
9. <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики
10. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України
11. <http://www.ukr.buhgalter.com.ua> - спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів
12. <http://www.mon.gov.ua> - офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

13. <http://www.nau.ua> - інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
14. <http://www.balance.ua> - електронна версія газети «Баланс»
15. <http://www.vobu.com.ua> – електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік»
16. <http://www.uasaa.org> – офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів
17. <http://www.nbuy.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Облікова політика підприємства» залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- виконання практичних завдань за індивідуальними варіантами;
- письмових модульних робіт.

Критерії успішності:

Оцінка – **зараховано** (А) виставляється студентам, які глибоко й міцно засвоїли програмний матеріал (90-100%), вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладають, у їх відповідях теорія й практика тісно пов'язані. При цьому студенти без утруднення дають відповідь при видозміненні завдання, творчо застосовують набуті знання, правильно обґрунтовують прийняті рішення, виявляють навички системного підходу до вирішення поставлених завдань. Письмові роботи оформляють повністю до вимог державного стандарту.

Оцінка – **зараховано** (В, С) виставляється студентам, які твердо знають програмний матеріал значно вище середнього рівня (74-89%), грамотно і по суті його викладають, не допускають істотних неточностей у відповідях на запитання, виявляють аналітичні здібності при виконанні завдань, володіють необхідними навичками їх виконання. Письмові роботи оформляють із незначними відхиленнями від вимог державного стандарту.

Оцінка – **зараховано** (D, E) виставляється студентам, які викладають матеріал достатньо послідовно, однак виявляють знання тільки основного програмного матеріалу (60-73%), допускають окремі неточності, не досить правильні формулювання при викладі програмного матеріалу, одночасно володіють умінням виконання поставлених завдань. Письмові роботи оформляють в основному з вимогами державного стандарту.

Оцінка – **не зараховано** (FX) виставляється студентам, які не знають значної частини програмного матеріалу (0-59%), викладають його не послідовно, допускають істотні помилки, невпевнено, із великими утрудненнями виконують

поставленні завдання. Письмові роботи подають із грубими порушеннями державного стандарту.